

"DET ÄR FÅFÄNGT ATT GÖRA MED MERA DET SOM KAN GÖRAS MED MINDRE"

Riskerna med nära släktskapsavel

Under många år med början vid Veterinärkonferensen om "Ärftligt betingade sjukdomar hos hund" år 1984, rapporterad i Svensk Veterinärtidning volym 38, Supplement 11sidorna 28-31, bedrev jag länge en rätt ensam kamp för att öka hunduppfödarens förståelse för riskerna med den inom hundaveln rätt vanliga parningen mellan närbesläktade individer. Först ca 20 år senare antog SKK regler för att begränsa de mycket nära släktskapsparningarna, de mellan föräldrar och avkomma och mellan helsyskon. I år har så "The Kennel Club", d.v.s. den engelska kennelklubben officiellt gått ut med motsvarande varningar. Lite märkligt är det att det skulle behöva ta så lång tid för sedan länge väl kända genetiska fakta anammades också inom hunduppfödning.

Helt ensamma om i oförmågan att ta till sig väldokumenterad information har dock hunduppfödarna alldeles uppenbart inte varit. Det visar ett nyligen sänt inslag i TV-programmet "Uppdrag granskning" sänt den 18 mars 2009. Programmet kan ses av var och en som är uppkopplad till Internet på webb-platsen www.playsvt.se och så Uppdrag granskning och datum. I programmet redovisas dels hur ärftliga defekter och andra problem är vanligare hos barn efter kusingiften än i den övriga befolkningen. Programmet redovisar också en märklig ovilja bland svenska läkare och hos Socialstyrelsens ansvariga att diskutera frågor som rör nära släktskap mellan föräldrar och den ökade riskerna för deras barn.

Nu skall det sägas att situationen naturligtvis är allvarigare för människor än vid djuruppfödning. Missbildade eller försvagade djurungar kan alltid avlivas, en utväg som är omöjlig att tillämpa på barn i ett civiliserat samhälle. De ökade riskerna när föräldrarna är kusiner är så pass måttliga att när det gäller hund att man kan acceptera en måttlig ökning av antalet skadade valpar som måste avlivas. Det avlivas troligen fler valpar på grund av oönskade färger eller helt enkelt på grund av för stora kullar för tiken att ta hand om. Att jag ändå valt att bidra till spridningen av den information som nu lämnats av Uppdrag granskning är för att alla uppfödare av hundar lättare skall kunna acceptera de regler som SKK infört i sina uppfödarens regler. Det är också för att göra alltför medvetna om att inaveln har motsvarande effekter vid en given inavelnivå oberoende av om föräldrarna formellt är kusiner eller inte.

Det är bakgrunden till mina rekommendationer att aldrig para hundar som är närmare släkt än kusiner, d.v.s. där avkommans inavelsgrad kommer att överskrida gränsen 6,25 %. En sådan exakt gräns är naturligtvis på sitt sätt orimlig. Vad skiljer egentligen i risk mellan 6,24 % och 6,26 %? Skillnaden är med all sannolikhet så obetydlig att den inte är mätbar. Men någonstans måste en gräns dras och för min del har jag tills vidare rekommenderat att den ligger just vid nivån för inavelsökning vid kusinparning, d.v.s. vid 6,25 %.

Inom hundaveln har vi ingen bokföring av missbildningar hos nyfödda valpar och en i de flesta fall mycket ofullständig redovisning av ärftliga sjukdomar. Det finns emellertid ett nära samband mellan den typen av störningar och tikarnas fruktsamhet så som den kan mätas i valkullarnas storlek. Under avsnittet Lëshörnan på min hemsida finns en redovisning av kullstorleken beroende av inaveln i ett antal hundraser. Där framgår med all önskvärd tydlighet de negativa effekterna på kullstorlek av långtgående inavel. Vad man inte kan se där är den ökade frekvensen av ärftliga defekter och sjukdomar som stark inavel alltid medför. Inte heller har vi någon statistik över antalet tikar som aldrig blir dräktiga på grund av nära släktskapsparningar. Ändå vet vi med säkerhet från studier på en rad andra djurslag att inavel och sjunkande fruktsamhet i form av uteblivna dräktigheter hänger nära samman.

Kontrollera också på www.playsvt.se om programmet Dokument utifrån den 29 mars kl. 22.00 som beskriver problemen i den engelska hundaveln. Båda programmen ligger under "Samhälle & Dokumentär" i den mån de läggs ut.

Sprötslinge den 27 mars 2009

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Per-Erik Sundgren", enclosed in a blue dashed rectangular box.

Per-Erik Sundgren